

УДК 330.341.1

Шаперенков А.В., к.е.н., заступник голови правління
ПАТ «ВіЕйБі Банк»

ОСНОВНІ ПЕРЕШКОДИ УЧАСТІ БАНКІВ У РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

У статті висвітлено систематизовану проблематику участі банків у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу в Україні та запропоновано шляхи її мінімізації.

Ключові слова: банк, гроші, інновація, потенціал.

Shaperenkov A.

MAIN OBSTACLES BANK'S PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE POTENTIAL UKRAINE

In the article it is reflected systematized проблематика of participation of banks in the cash cover of innovative potential in Ukraine and the ways of its minimization are offered.

Key words: bank, money, innovation, potential.

Шаперенков А.В.

ОСНОВНЫЕ ПРЕПЯТСТВИЯ УЧАСТИЯ БАНКОВ В РАЗВИТИИ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ

В статье отражено систематизированную проблематику участия банков в денежном обеспечении инновационного потенциала в Украине и предложены пути ее минимизации.

Ключевые слова: банк, деньги, инновация, потенциал.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Система формування та розвитку інноваційного потенціалу в Україні потребує організації ефективного перетікання грошових ресурсів у більш перспективні і стратегічно вигідні види економічної діяльності. Потенційно найбільш вагомими учасниками цих процесів є банківські установи [1]. Але посилення активізації участі банківських установ у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу в Україні наштовхується на вагомі перешкоди, що формуються на всіх рівнях

суспільно-економічного відтворення. Саме тому, на сучасному етапі особливої актуальності набувають питання оцінки цих перешкод та розробки заходів щодо їх мінімізації.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблематиці висвітлення грошового забезпечення інноваційного потенціалу присвячені наукові праці багатьох зарубіжних та вітчизняних учених. Так, базові теоретико-методологічні основи інноваційного потенціалу були закладені ще в працях класиків економічної науки: В. Петті, А. Сміта, Д. Рикардо, Ф. Кене, К. Маркса в контексті дослідження систем суспільного відтворення. В наукових працях сучасних вчених - І.Балабанова, П. Бубенко, В. Верби, В.Головатюка, М. Данько, Л.Мартюшева, Н. Мови, І. Новікова, К. Прядкіна, В.Соловійова, Л.Федулової та інших представлені розробки щодо оцінки та управління інноваційним розвитком суспільства на окремих рівнях суспільно-економічного відтворення ринкового типу. Але, у зв'язку із особливостями вітчизняного розвитку та сучасними кризовими подіями світового рівня, що змінили конфігурацію багатьох усталених економічних процесів, виникла потреба оцінити характер проблем участі банків у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу в Україні. Це дозволить створити базові контури подальшого розвитку інноваційного потенціалу та активізувати вітчизняні інноваційні процеси.

Цілі статті. Метою дослідження є систематизація проблематики участі банків у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу в Україні та запропонувати шляхи її мінімізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Традиційно фактори впливу на інноваційні процеси розглядаються з погляду можливості управління (об'єктивні та суб'єктивні) та джерел виникнення (ендогенні та екзогенні). Враховуючи результати попередніх досліджень, що стосуються сучасного стану розвитку інноваційного потенціалу в Україні, на наш погляд, у системі факторів впливу на процес грошового забезпечення інноваційного потенціалу доцільно виокремити фактори, що найбільш негативно впливають на цей процес, так звані перешкоди. Крім цього, оцінку перешкод грошового забезпечення інноваційного потенціалу доцільно досліджувати з позиції спрямованості цього впливу, зокрема на забезпечення матеріально-речової та трудоворесурсної складової інноваційного

потенціалу. Це обумовлено відсутністю єдиного комплексного підходу як в дослідженнях інноваційного потенціалу за структурою взагалі, так і в дослідженнях грошового забезпечення інноваційного потенціалу, зокрема. У нашій країні проблема полягає у пріоритетності грошового забезпечення лише матеріально-речової складової інвестиційного потенціалу і майже повній відсутності грошового забезпечення інституціональних умов для реалізації людської гуманітарно-інтелектуальної складової. Цей підхід дозволить синтезувати розрізнені теоретичні та практичні позиції щодо вироблення єдиної політики у частині розвитку інноваційного потенціалу.

Процес активізації участі банківських установ у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу в Україні нашоухується на вагомій перешкоді, які мають системний характер і є наслідком диспропорцій вітчизняної фінансово-економічної систем. За результатами здійсненого анкетного опитування респондентів – представників банків, найбільш вагомими перешкодами такого гатунку на макроекономічному рівні виявилися: відсутність стабільної політичної ситуації в країні, відсутність стратегії розвитку економіки та недосконалість нормативно-правового забезпечення розвитку інноваційного потенціалу (табл.1).

Таблиця 1

Основні перешкоди активізації участі банків у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу України*

рівень	макроекономічний рівень	галузевий рівень	рівень банківських установ
1 рівень перешкод	відсутність стабільної політичної ситуації в країні	відсутність ефективного державно-банківського партнерства в сфері інновацій	відсутність системи відбору найбільш перспективних об'єктів інноваційного фінансування
2 рівень перешкод	відсутність стратегії розвитку економіки	нерівномірний територіальний розподіл банківського капіталу	неадекватність ресурсної бази банків

3 рівень перешкод	недосконалість нормативно-правового забезпечення розвитку інноваційного потенціалу	проблеми нормативно-правового регулювання банківської діяльності	високий рівень ризику довгострокових інноваційних проєктів
-------------------	--	--	--

Сучасний стан нормативно-правового регулювання грошового забезпечення інноваційного потенціалу в Україні характеризується відсутністю єдиних методологічних підходів, що враховували б реально існуючі економічні і соціальні умови. Здебільшого законодавчі акти визначають загальні, найбільш принципові положення окремо речової і окремо трудоресурсної складової інноваційного потенціалу та його грошового забезпечення. Ці положення є неузгодженими між собою і, як наслідок, не регламентують розвиток інноваційного потенціалу України в цілому. Для налагодження в нашій державі інноваційної діяльності потрібно як мінімум створити ефективні механізми реалізації вже наявної законодавчої бази. При цьому, основними заходами можуть бути: встановлення і закріплення на законодавчому рівні системи державно-приватного партнерства в частині розвитку інноваційного потенціалу, створення законодавчої основи щодо залучення довгострокових коштів домогосподарств у фінансово-кредитні інститути та їх спрямування на потреби розвитку інноваційного потенціалу, законодавче обґрунтування методичних засад проведення державних експертиз як інноваційних проєктів, так і проєктів розвитку людини, яка є рушійною силою розвитку інноваційного потенціалу тощо.

На рівні банківської системи найбільшою перешкодою активізації участі банків у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу є відсутність ефективного державно-банківського партнерства у сфері інновацій [2]. Діяльність банків у сфері грошового забезпечення інноваційного потенціалу є найбільш ризиковою і проблемною для банків, а тому, враховуючи високу суспільну потребу в розбудові саме інноваційного середовища, вона потребує втручання держави в режимі партнерської участі. На наш погляд, сучасна роль держави у формуванні інноваційного потенціалу полягає у цілеспрямованих діях зі створення сприятливого середовища, підтримці стимулів для інноваційної активності

економічних об'єктів, координації мотивації та усунення інституціональних обмежень для діяльності усіх суб'єктів формування інноваційного потенціалу. Все це можливо реалізувати за умови формування саме партнерських відносин між державою і іншими суб'єктами формування та розвитку інноваційного потенціалу.

Не менш проблемним у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу в Україні є також нерівномірний розподіл банківського капіталу по території країни та незначна кількість регіональних банків, що обумовлює низький рівень реалізації державних пріоритетних програм інноваційного розвитку. Актуальним залишається питання створення і функціонування в Україні особливої установи – Банку реконструкції і розвитку з особливим режимом інвестування інноваційної сфери.

До основних перешкод участі банків у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу України на рівні окремих банківських установ за результатами здійсненого опитування належать: відсутність інформації та системи відбору найбільш перспективних об'єктів інноваційного фінансування, відсутність адекватних методик оцінки банківських ризиків у фінансуванні інноваційного бізнесу, відсутність у банків досвіду інвестування інноваційної діяльності та відсутність достатньої за якісними і кількісними характеристиками ресурсної бази.

Слід зазначити, що високий ступінь ризику довгострокових інноваційних проектів та відсутність адекватних методик оцінки ризиків банківської діяльності у сфері грошового забезпечення інноваційного бізнесу є проблемою не лише вітчизняних банків, а й більшості банківських систем світу [3]. Вирішити проблему мінімізації високих ризиків інноваційного кредитування, можливо завдяки участі спеціалізованого державного банку на ринку довгострокових позик (рефінансування облігацій підприємств, що здійснюють реструктуризацію; надання власних прямих позик тощо). Державна участь у процесах кредитування можлива також із застосуванням ряду інших організаційно-економічних механізмів, насамперед створення кредитних консорціумів, що дозволить кредитний ризик розподілити між державними інституціями (наприклад, спеціально створеними для цього фондами) тощо.

Висновки. Всі виявлені перешкоди активізації участі банків у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу України пов'язані між собою і формують мультикативний ефект впливу. Мінімізація та

усунення існуючої системи перешкод через активізацію участі банків у грошовому забезпеченні інноваційного потенціалу дозволить підвищити ефективність перетікання грошових ресурсів у інноваційні види економічної діяльності в Україні.

1. Кредитні важелі стимулювання економічного розвитку : монографія / О.В. Дзюблюк, Г. М. Забчук. – Тернопіль: Терно-граф, 2011. – 184 с.
2. Гриценко Л.Л. Місце банків у механізмі реалізації державно-приватного партнерства. Проблеми і перспективи розвитку банк. сист. України Зб тез доповідей 14 Всеукр нпк (27-28 жовтня 2011).- У 2 т.: Суми ДВНЗ «УАБС НБУ» .- 2011. - 172 с.
3. Васильєва Т.А. Ринок інноваційного інвестування в системі міжринкової взаємодії // Наука і економіка. – 2008. – №2(10). – С. 7-12.